

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΚΑΣΑΠΗΣ

ΠΑΡΑΓΚΩΜΙΑ ΑΣΣΙΩΤΩΝ

ΑΠΟ ΠΑΠΠΟΥΔΕΣ ΜΑΣ

ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ

ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ ΤΟΥ 1974

*Χαρι από τον ανηψιό του Γιάννη
Ουβράδα και αναμνήσεις από τα
γιαλούς του εγγράφου χωριού της
του Αββίδα*

ΕΤΟΣ 2004

*Με αγάπη
ο θάνατος
ΣΑΚΑΛΙΩΝ 25.1.07*

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΚΑΣΑΠΗΣ

ΠΑΡΑΓΚΩΜΙΑ ΑΣΣΙΩΤΩΝ

ΑΠΟ ΠΑΠΠΟΥΔΕΣ ΜΑΣ

ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ

ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ ΤΟΥ 1974

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τον κύριο Δημητράκη Α. Κασάπη τον γνώρισα στο Πήλιο τον Αύγουστο του 2000 όταν βρισκόμασταν εκεί για προετοιμασία με την αποστολή του Εθνικού Άσσιας. Πρώτη προπόνηση εφτά η ώρα το πρωί και ήταν μια μυσταγωγία να ακούεις τις ψαλμωδίες του κυρίου Δημητράκη μέσα σ' εκείνη τη σιωπή του βουνού. Σ' αυτή την διάρκεια γνωριστήκαμε καλά. Άνθρωπος σοβαρός και περήφανος με μια φλόγα για γνώση και προσφορά. Με μια μόνιμη νοσταλγία στο βλέμμα του για την Άσσια. Μ' ένα μαράζι για τους πεσόντες και τους αγνοούμενους του χωριού του.

Για τον ανεψιό του τον Άντη Κ. Κασάπη.

Βλέπω τώρα με πολλή χαρά την έκδοση του βιβλίου του - ένα εξεζητηματικό λεξικό παραγκωμιών των ανθρώπων της Άσσιας - με ονόματα χαρακτηριστικά της ταυτότητας και που έδιναν μια ξεχωριστή νότα και προσωπικότητα στον καθένα βασικά γιατί μπορούσαν ν' απαντήσουν το γιατί (είχαν δηλαδή λόγο). Λέγονταν έτσι μέσα από μια πραγματική ιστορία ή ένα προσωπικό συμβάν που τον καθόριζε και τον ονόμαζε. Πρόκειται για μια χρονοβόρα και επίπονη εργασία μα που οπωσδήποτε άξιζε τον κόπο. Πιστεύω ότι σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από έλλειψη αυτογνωσίας και αυτοεκτίμησης αυτό το βιβλίο μας βοηθά να επαναφέρουμε στις μνήμες μας σ' ένα κομμάτι της κουλτούρας και της παράδοσης μας. Της κουλτούρας και της παράδοσης σ' ένα τόπο που πραγματικά λεηλατήθηκε και είναι δουλειές σαν κι αυτήν του κυρίου Δ. Α. Κασάπη που αντιστέκονται και κρατούν ζωντανά ότι πραγματικά δεν μπορεί να μας αρπάξει κανένας κατακτητής. Τον συγχαίρω θερμά και του εύχομαι κι άλλες τέτοιες αξιόλογες εργασίες.

Μιχάλης Χ" Πιερίης

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Δυστυχώς ο αδυσώπητος χρόνος φέρνει στον άνθρωπο διάφορες αλλαγές που δεν μπορεί όσο και να προσέχει να τις αποφύγει. Συνήθειες που πολλές φορές ήταν απαραίτητες στην νεανική ζωή κάθε ανθρώπου, όταν όμως τις θυμηθεί μεμψιμοιρεί και λέει: "...μα έκανα τέτοια πράγματα!" Για προσπαθείστε και εσείς να θυμηθείτε τα περισσότερα καλά ή κακά που σας συνέβησαν στην νεανική σας ζωή. Θα διαπιστώσετε ότι παραμένουν ανεξίτηλα στην μνήμη σας.

Σαν παράδειγμα παίρνω τον εαυτό μου. Από τρίτη δημοτικού ο πατέρας μου, φόρτωνε το γαϊδούρι με όλα τα προϊόντα του περιβολιού μας και καβάλα σε αυτό γύριζε όλο το χωριό τα καλοκαίρια για έξι χρόνια και τα πωλούσα. Αυτός ο γύρος μεταξύ άλλων μου άφησαν πεντακάβαρα στη μνήμη μου όλες τις γειτονιές και τα σπίτια των Ασσιωτών που κατοικούσαν εκείνα τα ειρηνικά ανέμελα και ευτυχισμένα χρόνια. Σε κάθε νοικοκυριό σχεδόν υπήρχε ένα παραγκώμι. "Αυτό είναι το σπίτι του..." Το παραγκώμι αυτό ο κάθε οικοδεσπότης που και αν είχε, είτε το κληρονομούσε από τον παππού του είτε για κάτι που καυχιότανε, ή ακόμα που πείσμωνε, η που έμοιαζε στην όψη ή την κορμοστασιά ή και ακόμα στο επάγγελμα που έκανε για χρόνια. Σαν διαβάσετε όμως τα ονόματα, θα προσέξετε και ονόματα ίδια ακριβώς όπως με σημαντικά πρόσωπα ανά τον κόσμο. Ένα παράδειγμα "Σιήσκος" που υπήρξε Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ.

Η κοπώδης αυτή εργασία άρχισε κατά στάδια από τον Ιούλιο του 2003 και συμπληρώθηκε στις 4 Ιανουαρίου του 2004. Συγκέντρωσα σε 305 παραγκώμια. Περιλαμβάνουν δε δύο γενιές Ασσιωτών μέχρι την αποφράδα μέρα της 21ης Αυγούστου του 1974 οπότε το χωριό μας καταλήφθηκε από τις ορδές του Αττίλα.

Αυτή η εργασία που γίνεται για πρώτη φορά και έπρεπε να γίνει για να παραμείνει παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές. Εισηγούμαι δε όπως διατηρηθούν αυτά τα ονόματα για όσους δεν το έχουν κάνει. Έτσι ο κάθε Ασσιώτης λέγοντας το όνομά του τότε αμέσως θα γίνεται γνωστό το όνομα της γενιάς του και όχι να υπογράφουν όπως π.χ. "Γεωργίου ή Κωνσταντίνου".

Αν και γνωρίζω την ιστορία του κάθε ονόματος δεν έρχομαι να το αναλύσω για το πως ο κάθε ένας το πήρε ή σε ποιό ανήκε γιατί τότε μπορεί να παρεξηγηθώ. Πιστεύω δε ότι δεν είναι ορθό μετά που οι πλείστοι των Ασσιωτών με τα ονόματα αυτά μας έχουν αφήσει χρόνια.

Σε ένα άλλο παράδειγμα θα αναφερθώ. Ο γιός μου Γιώργος λυπότανε όταν ήταν μικρός στο Δημοτικό που τον πειράζανε για το όνομα του και ερχόταν στο σπίτι με παράπονο. Αργότερα όμως όταν μεγάλωσε και πήγε

σε ανώτερο σχολείο, ένα απόγευμα με φώναξε και μου είπε "Μπαμπά είμαι υπερήφανος που φέρω το όνομα Γιώργος Δ. Κασάπης".
Ελπίζω να σας αρέσει η εργασία μου και εισηγούμαι στους νεότερους Ασιατίτες να ρωτήσουν τους γονείς τους πως ήταν γνωστός στο χωριό ο παππούς τους. Πιθανόν βέβαια να μην είχε παραγκώμι.
Τελικά θα ήθελα να σας πω ότι εύχομαι και προσεύχομαι όπως τα επόμενο συναπάντημά μας να είναι σε μια ελεύθερη Ασία.

Δημήτριος Α. Κασάπης
5 Ιανουαρίου 2004

Η έρευνα άρχισε στις 23/7/2003
και τελείωσε στις 4/1/2004

A:	8
B:	6
Γ:	8
Δ:	5
E:	2
Z:	4
H:	2
Θ:	3
I:	2
K:	74
Λ:	7
M:	23
N:	7
Ξ:	3
O:	4
Π:	52
P:	2
Σ:	22
T:	39
Φ:	7
X:	18
Ψ:	7

ΣΥΝΟΛΟ: 305

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΚΑΣΑΠΗΣ
ΤΗΛ: 22333672
99402289

A

1. Άγγλος
2. Άκος
3. Αντρέκκας
4. Αντώνιος
5. Αντωνούιν
6. Άπιας
7. Ασπρής
8. Άστωνας

B

1. Βινκακός
2. Βορβάρν
3. Βρακός
4. Βοσκός
5. Βουτουρής
6. Βύρας

Γ

1. Γιακούμας
2. Γιάννακκας
3. Γιαούρτης
4. Γεννάρης
5. Γιόκκας
6. Γούδας
7. Γιωρκάνης
8. Γιωρκουνης

Δ

1. Δασκαλάτσος
2. Διάριν
3. Δικίτας
4. Δίπλαρως
5. Δράκος

E

1. Εγγλέζος
2. Έλληνας

Z

1. Ζαννεττής
2. Ζανέττος
3. Ζασκούφης
4. Ζωγράφος

H

1. Ήλας
2. Ήλις

Θ

1. Θεοϋίν
2. Θκιολάρης
3. Θοίπος

I

1. Ιερομόναχος
2. Ίντζιες

K

1. Καγιάς
2. Κακούρης
3. Καλλής
4. Καλόγηρος
5. Καλούϊν
6. Καμένος
7. Καμπέρης
8. Καμπούρης
9. Καούνας
10. Κάντζιας
11. Καραμούττης

12. Καράλοιφης
13. Καρατζιάς
14. Καρής
15. Καρπής
16. Κασάπης
17. Κασιέρης
18. Κασπούργιαννης
19. Κάσπος
20. Καστελλάνος
21. Κατσαρής
22. Κατζιανής
23. Καττόμουαλος
24. Καφκαλλόπετρος
25. Κεβές
26. Κέκκος
27. Κέλβερος
28. Κιουζελής
29. Κίκας
30. Κιρπάσιης
31. Κιτσιέτην
32. Κίτσιος
33. Κιττόκωστας
34. Κίττος
35. Κκαϊλης
36. Κκαόλος
37. Κκάσιαλος
38. Κκασούμης
39. Κκαφάς
40. Κκέλης
41. Κκελόσπιυρος
42. Κκίμης
43. Κκιούττης
44. Κκαρίσιης
45. Κκίσιης
46. Κκολάτζιης
47. Κκοττορής
48. Κκουπής
49. Κκούφος
50. Κκλάκος
51. Κκόκορας
52. Κκοντός
53. Κκοτόσιης

54. Κοτσινηής
55. Κουαμής
56. Κουζουρτής
57. Κούλλουρος
58. Κουμουσιόνας
59. Κουνελλής
60. Κούνος
61. Κούππας
62. Κούρραντζιελλής
63. Κούσουλος
64. Κουτσιζιές
65. Κουτσιάς
66. Κουτσιερής
67. Κούτσιοις
68. Κουτσοπανής
69. Κούττακος
70. Κουφοπιλής
71. Κρεμμασάτης
72. Κωμοδρόμος
73. Κωνσταντούϊν
74. Κωστρίκκης

A

1. Λαϊφάκης
2. Λακκοτρύπης
3. Λάλλος
4. Λέος
4. Λεωτσάκκος
5. Λέλλης
6. Λάρτος

M

1. Μαγιάς
2. Μακάριος
3. Μακροσέλλης
4. Μαλιάπτης
5. Μανής
6. Μαραγκός
7. Μαγκαμπόλης

Π

1. Παής
2. Παμπατζήνας
3. Πανακκής
4. Πανάκκος
5. Πανάκκουρος
6. Πανάς
7. Πανάος
8. Πανάσιος
9. Παναρούϊν
10. Παντελούσιας
11. Παντοπώλης
12. Πάπαλλος
13. Παπουτσιής
14. Πάρπας
15. Πατέρας
16. Πάρτακκης
17. Παρτός
18. Παρτούϊν
19. Παισής
20. Πάσσκας
21. Παστός
22. Πεάζωρκης
23. Πέγκας
24. Πέκκος
25. Νέττης
26. Πέσιης
27. Πέσταντας
28. Πεστές
29. Πετεινός
30. Πιππίας
31. Πιρπιλλής
32. Πίτρας
33. Πίτρης
34. Πίτσιλλος
35. Πίττας
36. Πιτσιρής
37. Πογιατζιής
38. Ποδηλατής
39. Πολίτης
40. Ποντικός
41. Πορνάρης

N

1. Νανής
2. Νιανιάς
3. Νικολάτζιης
4. Νικολάτσος
5. Νέττης
6. Ντζιορτζιής
7. Ντζιόρτζιος

E

1. Ξιάκας
2. Ξύλενος
3. Ξύννιττος

O

1. Ομπεσλής
2. Ούπος
3. Ούσιαρως
4. Ουστάς

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ / ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ

Ακατάσβεστος πληγή: Το τείχος του Βερολίνου ξαναζεί στην Άσσια μοιράζοντας την στα δύο αρχίζοντας από τα δυτικά (ανεφανή) και καταλήγοντας στο δίστρατο δυτικά (κολυμπούθκια).

Από την ημέρα που οι κατοχικές δυνάμεις της Τουρκίας επέτρεψαν να ανοίξει το τείχος του αίσχους είχα βγάλει την απόφαση να μην τον διασχίσω μέχρις ότου ο τελευταίος Τούρκος φύγει από το σκλαβωμένο χωριό μας και ξανακουματίσει η Ελληνική σημαία.

Έκανα όμως και δεύτερες σκέψεις. Πέρασαν ήδη τριάντα ολόκληρα χρόνια. Ο αδυσώπητος χρόνος περνά, αφήνει τα σημάδια του πίσω και δεν μπορεί κανένας να ξέρει τι του επιφυλάσσει η αυριανή μέρα. Έτσι στις 30 του Μάη του 2003 αποφασίσαμε μαζί με τον φίλο Κώστα Τζωρτζή που συνόδευε τον πατέρα του που όπως διαπίστωση είχε τις ίδιες σκέψεις και επιφυλάξεις μαζί μου και γι' αυτό δεν πήγε μέχρι εκείνη την ημέρα, ξεκινήσαμε για το χωριό μας. Εγώ είχα την παντοτινή μου συντροφιά την γυναίκα μου που είχε πάει ξανά στην Άσσια με τα παιδιά μου.

Ξεκινώντας για την Άσσια το μυαλό μου χωρίς να το θέλω πήγε στο απόγευμα της 21ης Αυγούστου του 1974 που με δεμένα τα χέρια μου, από τους Τούρκους εισβολείς, περνούσα από το σπίτι μου και με βουρκωμένα τα μάτια το αποχαιρετούσα.

Ακολουθήσαμε το δρομολόγιο Πύλα, Πέργαμος, Κοντέα, Λύση, Βατυλή και ολοένα προχωρούσαμε προς το κατεχόμενο χωριό μας. Σαν φθάσαμε στο δίστρατο ανατολικά της Άσσιας, φάνηκε το πρώτο σημάδι της κατοχής. Ο παράλληλος δρόμος που διέσχισε την Άσσια (παλαιός δρόμος Λευκωσία-Αμμοχώστου) ήταν κλειστός. Από εκεί αρχίζει τοίχος ύψους δύο μέτρων και από πάνω αιρματιόπλεγμα. Αυτός ο τοίχος χωρίζει την Άσσια στα δύο μέχρι την ανεφανή δυτικά του χωριού. Αυτό πως μπορεί να ονομαστεί διαφορετικά από τοίχος του αίσχους και της συμφοράς, της κατοχής και σου δίνει την καρδιά στα δύο.

Δεν προλάβαινα να κοιτάζω, αριστερά, δεξιά, μποροστά, αυτό το σπίτι είναι του θείου, θείας, αδελφού, παππού, γιαγιάς... Στα περισσότερα σπίτια δεν άγγιξε χέρι ανθρώπων να δώσει μια πινελιά στην πόρτα ή στο παράθυρο, να βάλει σουβά στον τοίχο ή να τον ασπρογαιάσει. Ολόκληρες γειτονιές χαθήκανε και έμειναν μόνο χωράφια χωρίς δρόμους. Οι Τούρκοι αφάρεσαν κάθε ίχνος ζωής, λες και δεν υπήρχε κάποτε το χωριό μας η Άσσια, το φημισμένο χωριό, που το ζηλεύανε πολλοί και αντίγραφαν τα

42. Πούλιας
43. Πουνταής
44. Πούρεκκος
45. Ππάντζιαρος
46. Ππασής
46. Ππάττας
47. Ππίρλλος
48. Πιδίλας
49. Πτιούρης
50. Πρατσής
51. Πρίμας
52. Πυρέας

Ρ

1. Ραούκκας
2. Ρουσις

Σ

1. Σαουρής
2. Σαπιόνης
3. Σεργιάνης
4. Σιακαλλής
5. Σιανάς
6. Σιάντρος
7. Σιμητηρής
8. Σιήσκος
9. Σιόκκος
10. Σιούμας
11. Σιουμπουρής
12. Σκάμπαλλος
13. Σκούρος
14. Σουππουρής
15. Σπανούιν
16. Στάθης
17. Στακός
18. Σταμπόλης
19. Στρασημήτρης
20. Στρατουράς

Τ

1. Ταντής
2. Τάντος
3. Τάτζιης
4. Τατής
5. Τελίγιωρκής
6. Τζιατζιός
7. Τζιηλιάρης
8. Τζιημπάς
9. Τζιηνής
10. Τζιητζιηπής
11. Τζιήκκας
12. Τιτσιρος
13. Τουβάς
14. Τρασιηλής
15. Τράκκης
16. Τσαγγάρης
17. Τσάρος
18. Τσιάκκας
19. Τσιακκίλας
20. Τσιαρτούνας
21. Τσιέμπερλος
22. Τσιημπούκκης
23. Τσιήτσιος
24. Τσικουρής
25. Τσιουρτής
26. Τσόκκος
27. Τταμπής
28. Ττάμπος
29. Ττάτζιης
30. Ττεππελής
31. Ττίρος
32. Ττιούλουμος
33. Ττουμιουρής
34. Ττούμπουρος
35. Ττουρούτας
36. Ττούτας
37. Ττόφας
38. Ττοφούιν
39. Τυρίμος

Φ

1. Φάλλαρης
2. Φαρασανής
3. Φέσιος
4. Φορής
5. Φράγκος
6. Φουντζού
7. Φτανός

Χ

1. Χαϊράλλας
2. Χαμπαρτζιάς
3. Χαναήλης
4. Χαπερής
5. Χαπέσιης
6. Χατζηκτωρής
7. Χατζηγλύκος
8. Χατζιούφας
9. Χατζηπαττής
10. Χατζητρασιηλής
11. Χατζηπτάκας
12. Χατζιούιν
13. Χατζιουλλάς
14. Χάτζιος
15. Χριστάθρωπος
16. Χριστοπαναή
17. Χρυσάφης
18. Χωρκανός

Ψ

1. Ψάλιος
2. Ψάλης
3. Ψαράς
4. Ψελτόδιακος
5. Ψιλλής
6. Ψοϊσμένος
7. Ψουμάς

αιμία που κτίζαμε για να κάνουν τα δικά τους σπιτικά. Αυτή βέβαια η φρικτή εικόνα είναι βόρεια του τοίχους του αίσχους και προς τα βόρεια του χωριού.

Με αυτή την πολύ περιληπτική εικόνα βρεθήκαμε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου που έγινε αποθήκη μπαλών σανού, μέχρι και φωλιές κτίσανε τα χελιδόνια. Ανατολικά της εκκλησίας μια μάντρα από αγελάδες. Άσε που στους Τούρκους δώσανε σπίτια για να κατοικήσουν και αντ' αυτού τα μετέτρεψαν σε στάβλο από αγελάδες και τα μπάνια των σπιτιών, να χρησιμοποιούνται για να πίνουν νερό οι αγελάδες, όπως διαπίστωσα τουλάχιστο στο σπίτι του αδελφού μου.

Το μόνο σημάδι ότι ήτανε εκκλησία ο Άγιος Γεώργιος, είναι οι ζωγραφιές αγίων στο ημικύκλιο απέναντι της εισόδου, εκεί που ήτανε ζωγραφισμένη η εικόνα του Αγίου Γεωργίου. Η δική μου άποψη είναι ότι πρέπει να αφαιρέθηκε ολόκληρη η αγιογραφία. Ξαν στάθηκε μπροστά εκεί που ήτανε κάποτε το εικονοστάσι, χίλιες δύο εικόνες ήλθαν στο μυαλό μου. Εκεί βαφτίστηκα όπως και όλη η οικογένεια μου, εκεί παντρεύτηκαν εκατοντάδες οικογένειες Ασιατών. Θυμήθηκα όταν ήτανε μονοεκκλησία στις 23 του Απριλίου και όλο το χωριό μαζευότανε στην εκκλησία για να γιορτάσουν όλοι μαζί την εορτή του Αγίου. Και εκεί που είχα αυτές τις σκέψεις φώναξα, δεν νοιάστηκα αν είχε Τούρκους τριγύρω, και είπα "Άγιε μου Γιώργη, κάνε το θαύμα σου, καβάλησε το άσπρο σου άλογο και διώξε τους άπιστους από το ναό σου και από το χωριό μας". Ακολούθως βγήκα από την βόρεια πύλη, έδωσα ένα γύρο της εκκλησίας και μετά ξεκινήσαμε για την εκκλησία της Παναγίας που γιορτάζαμε πάντα του Ευαγγελισμού στις 25 του Μάρτη.

Στον δρόμο προς την εκκλησία πρόσεξα ότι κοντά στο παλιό κοιμητήριο τους Τούρκους, περιφράξανε άλλο νέο κοιμητήριο και το δέντροφυτέψανε. Η αντίθετη εικόνα στο δικό μας κοιμητήριο δίπλα στο ξηκλήρι της Μεγαλόχαρης, το οποίο παρουσιάζει εικόνα της ερημιάς και της εξοθλίωσης γεμάτο αγκάθια και άγρια ερπετά. Τα σκαλοπάτια της εισόδου που κατεβαίναμε στην εκκλησία τα αφαιρέσανε, οι τάφοι όλοι κατεστρεμμένοι, οι σταυροί θρύψαλα. Τα μάρμαρα της εκκλησίας λείπανε και πρέπει να εισχώρησε νερό από τον ποταμό Γυαλιά γιατί ήτανε γεμάτη ξερή λάσπη. Το εκκλησάκι έγινε καταφύγιο των ερπετών, των κουκουβάγιων, των σπουργιτιών και των χελιδονιών. Την ίδια παράκληση έκανα και στην Παναγία για να διώξει τον κατακτητή από τα ιερά χώματα μας.

Μετά το ιερό προσκύνημα μας στην Παναγία προχωρήσαμε βόρεια προς

την γέφυρα του ποταμού Γυαλιά και μπήκαμε στους απέραντους κάμπους της Μεσσαορίας. Από δίπλα μας πέταξε αλαλιασμένα ένα ζευγάρι περδίκια. Κάπου κοντά σ' ένα παραποτάμι σταματήσαμε, κατέβηκα και γέμισα μια τσάντα με χώμα μεσαρπτικό, χώμα Ασιαώτικο, χώμα Ελληνικό, κάτι που το είχα κρυφό καημό να κάνω εδώ και τριάντα χρόνια. Άλλο θα φυλάξω και άλλο θα φυτέψω λουλούδια και έτσι θα έχω μπροστά μου την ίδια ζωή βγαλμένη από τα σπλάχνα της Μεσσαορίας.

Με τέτοια ανάμεικτα αισθήματα πιάσαμε το δρόμο της επιστροφής, ο ήλιος ήτανε ακόμα ψηλά, ήθελα να δωσ το σπίτι μου, είχα μόνο φωτογραφία της βόρειας μεριάς. Προτού όμως να πάμε στην άνω ενορία περάσαμε από το σωματείο Εθνικός Άσσιας. Κατεβήκαμε αλλά δυστυχώς ήτανε κλειστό. Κοίταξα από την πόρτα και εκεί ψηλά τριγύρω στους τοίχους που υπήρχαν όλοι οι ήρωες τους απευλευθερωτικού αγώνα, είχε μονάχα την φωτογραφία του Φαζίλ Κουτσιούκ. Όπως γράφει η επιγραφή έξω από το σωματείο λειτουργεί σαν βιβλιοθήκη αλλά δεν μπόρεσα να εντοπίσω ράφια με βιβλία.

Στη συνέχεια ακολουθήσαμε τον κεντρικό δρόμο και φθάσαμε στο οπίω των πεθερικών μου. Ακολουθώντας ένα πλαϊνό δρομάκι μας έβγαλε σε ένα ύψωμα που από εκεί είχαμε καθαρή όψη του σπιτιού μας ανατολικά, μερική όψη του μπροστά και την βόρεια μεριά. Η πρώτη κουβέντα της γυναίκας μου ήταν "Νά το σπίτι μας Δημήτρη, εκεί με τα δέντρα..." Το κοίταξα και δεν το χόρταίνα. Η συκομορέα που φύτεψα ένα χρόνο πριν φύγουμε ορθωνόνταν τεράστια και οι κλώνοι της έφθασαν μέχρι το ύψος του ανωγείου. Οι ροδιές ανατολικά του σπιτιού φούντωσαν και γέμισαν τον χώρο με την ολοπράσινη φορεσιά τους. Την ίδια ώρα τρεις στρατιώτες του Αττίλα πηγαινοέρχονταν και μας κοίταζαν επίμονα, τους αγνοήσαμε και συνεχίζαμε να βλέπουμε το σπίτι μας και να σχολιάζουμε όποια αλλαγή έκαναν οι Αττίδες. Τα πσινά σπίτια και το γκαράζ τα γκρεμίσανε και κτίσανε άλλο περιτοίχισμα τριγύρω. Τα παράθυρα της κουζίνας, της σάλας και κρεβατοκάμαρας ήταν τόσο κοντά αλλά και τόσο μακριά για να τα αγγίξω. Μου ερχόταν να του φώναζα, να το χαιρετούσα και αυτό είμαι βέβαιος θα με καλωσόριζε και θα μου έλεγε "έλα να σε φιλέψω, να σε σκεπάσω και να σε προστατεύσω". Δυστυχώς όμως είναι ιερές σκέψεις και επιθυμίες. Ένα όμως είμαι βέβαιος ότι ο Θεός θα μας αξιώσει να ξαναζήσουμε και να το χαρούμε μέχρι το τέλος της ζωής μας.

Ρωτήσαμε τους εισβολείς στρατιώτες να μας επιτρέψουν να βγάλουμε φωτογραφίες. Η απάντηση που πήραμε ήτανε στεγνή και αδυσώπητη. Απαγορεύεται αυστηρά η λήψη φωτογραφιών. Ακόμα και τόσο κοντά στο τείχος που ήμασταν απαγορευόταν. Βλέψεις είναι αυστηρά στρατιωτική

περιοχή. Όμως κατάφερα σε κάποια στιγμή και τους ξεγέλασα, έβαλα τη γυναίκα μου να τους παρακολουθά, με ειδοποίησε ανάλογα και πήρα μια φωτογραφία βιαστικά. Ελπίζω να πέτυχε...

Με αυτό το καρδιοκτύπημα, την πίκρα, την οργή και τη λύπη ζωγραφισμένη στα πρόσωπά μας φύγαμε. Τελευταίος μας σταθμός η εκκλησία του Τιμίου Προδρόμου που τώρα έγινε τζαμί. Εκεί στην πλατεία διαπιστώσαμε πόσες αλλαγές έγιναν. Εμφανή σημεία είναι η τοποθεσία που ήταν το σωματείο Ομόνοια Άσσιας, όλο το τρίγωνο χαλάστηκε και στον χώρο τοποθέτησαν το άγαλμα του Κεμάλ Ατατούρκ. Ανατολικά της εκκλησίας του Προδρόμου χαλασθήκανε όλα τα οπεία και ο χώρος έγινε κοινοτικό πάρκο Άσσιας, όπως το αποκαλούν.

Στην εξωτερική είσοδο και μόλις μπεις αριστερά, παρά τα τριάντα χρόνια που έχουν περάσει, το γιάσεμί που υπήρχε είναι βαθιά ριζωμένο στη γη, ακόμα και τα λεμονόδεντρα ήτανε αυτά που υπήρχαν πριν την εισβολή. Είμαι βέβαιος ότι ήταν αυτά γιατί οι κορμοί τους ήταν μεγάλοι με φρεσκοκλαδεμένους βλαστούς. Η κύρια είσοδος είναι κτισμένη, ενώ στα δυτικά της εκκλησίας κτίσανε ένα τεράστιο μιναρέ. Η δυτική πόρτα της εκκλησίας ήταν ανοικτή, δε φοβηθήκαμε, περάσαμε μέσα. Τα πάντα λείπουνε. Το μόνο που δεν πειράκτηκε είναι η σκάλα που οδηγούσε στον γυναικωνίτη που και αυτός υπάρχει. Εκεί που ήταν το δεξί ψαλτήρι υπήρχε ένα στασίδι, με τρία βιβλία απάνω. Δεν άντεξα στον πειρασμό πήγα κοντά και τα άνοιξα. Ήταν γραμμένα στην αρχαία αραβική γλώσσα και πρέπει να χρησιμοποιούνται από τον Χότζα για την προσευχή τους στον Αλλάχ-Θεό. Πήρα αρκετές φωτογραφίες ενθύμιο από την ιερή επίσκεψή μας.

Βγήκαμε και ετοιμαστήκαμε για την επιστροφή μας. Αφού γυρίσαμε ακόμα τρεις γειτονιές αποχαιρέτησαμε προσωρινά το χωριό που μας γέννησε, που είδαμε το πρώτο φως του ήλιου και που ζήσαμε τόσες χαρές και συγκινήσεις.

Ένα σου λέω Άσσια μου, παρά τα όσα είδα, ποτέ μου δεν θα ξεχάσω τα κάλλη σου και ποτέ μου δεν θα νοηθώ ότι από το νου μου θα σε βγάλω.

Δημήτριος Α. Κασάπης
02/06/2003